

מגוון פעילויות בחינוך הבלתי פורמלי

יוכל נבו

סחלקת הנוער בעיריית חולון אמונה על הפעילות החברתית-ערכית בחינוך הבלתי פורמלי וכן מציעה תרבות פנאי לבני הנוער בעיר. נוסף לכך, מובילה המחלקה גם את החינוך הבלתי פורמלי בתוך בתי הספר, דוגמת: מועצת התלמידים, תחום המעורבות החברתית, הריכוז החברתי ועוד. על חלק מהפעילות בכתבה הבאה

חינוך ותרבות ארצי, כאשר החשיבה העומדת מאחורי המהלך היא חשיבה חינוכית, שמטרתה הפיכת הדור הצעיר לסקרן, למשכיל, לתרבותי ולאיוכות. הפעילות הענפה מתמקדת בילדים ובכל המשפחה, ולא בכדי כבר מוכרת חולון לכול כ"עיר הילדים". החינוך עומד בראש סדר העדיפויות העירוני ובמסודות החינוך מושקעים משאבים חסרי תקדים. המבנים מודרניים ומאובזרים במיטב הציוד הנדרש, הפיסול הסביבתי הרב, הקיים ברחבי העיר, נמצא גם בחצרות בתי הספר, משאבים רבים מושקעים באיכות המורים והמנהלים, במיגור האלימות והשימוש בסמים בקרב בני הנוער, בהעלאת אחוז הזכאים לבגרות ובאיתור מוקדם והגברת הטיפול בליקויי הלמידה. ואכן, שמה של מערכת החינוך בחולון הולך לפנייה ובשנת 2005 אף הוענק לה "פרס החינוך" הארצי בגין ההשקעה הרבה הנעשית בה בתחומי החינוך הפורמלי והבלתי פורמלי. בעיר פועלים למעלה מ-60 בתי ספר מכיתות א' עד י"ב, שבחלקם מגמות ייחודיות, וכן מאות גני ילדים. כמו כן, המכון האקדמי טכנולוגי חולון (HIT), מציע לימודים אקדמיים ברמה גבוהה בתחומי ההנדסה, הטכנולוגיה, העיצוב ועוד וכן פועלת בעיר סכללת "תלפיות" לחינוך.

מחלקת הנוער בעיריית חולון אמונה על הפעילות החברתית-ערכית בחינוך הבלתי פורמלי וכן מציעה תרבות פנאי לבני הנוער בעיר. מחלקה זו גם מובילה את החינוך הבלתי פורמלי בתוך בתי הספר, דוגמת: מועצת התלמידים, תחום המעורבות החברתית, הריכוז החברתי ועוד. מחלקת הנוער שמה דגש על חינוך לערכים ומשקיעה בפיתוח מנהיגות וערכי הנתינה. על כן היא פועלת בכמה זרועות חשובות, כאשר כל אחת מהן אמונה על תחום שונה המשפיע על בני הנוער בעיר ומתחבר אליהם בצורה כזו או אחרת:

תחום הנוער - תחום הנוער פועל ברשת קהילה ופנאי (חברה בת של עיריית חולון) עם כ-6,000 בני נוער הפעילים במסגרתו. תחתיו קיימים חמישה מרכזי נוער, מתוכם ארבעה מרכזים שכונתיים, וכן מועדון השברולט - מועדון לאמנויות הבמה ואירועים לנוער. תחום הנוער גם מופקד על שמונה מרכזים קהילתיים של הרשת ובהם שמונה אגפי נוער. תחת תחום הנוער פועלת גם תנועת הנוער העירונית חצי"ב (חולונים

מסיבת רחוב קיץ 2015 בחולון צלם-אפי יוספי

שבעים וחמש שנה חלפו מאז אוחדו שכונותיה הראשונות של חולון למועצה מקומית אחת, ומשממת החולות הפכה חולון לעיר פורחת. כיום חולון היא אחת הערים הגדולות בישראל ומונה כ-200 אלף תושבים, מתוכם כ-52 אלף ילדים ובני נוער. העיר המטופחת ושוקקת החיים מציעה לתושביה איכות חיים בכל המובנים, כאשר תשומת לב מיוחדת מושקעת בחינוך. בשנים האחרונות הולכת חולון ומבססת את מעמדה כמרכז

כיום חולון היא אחת הערים הגדולות בישראל ומונה כ-200 אלף תושבים, מתוכם כ-52 אלף ילדים ובני נוער

מעגלי שיח. צילום: עיריית חולון

מעורבות חברתית. באדיבות עיריית חולון

בתחום קשרי החוץ לנוער שני פרויקטים חדשים: פרויקט "שגרירים צעירים", בשיתוף פעולה עם המרכז הרב-תחומי, במסגרתו תצא משלחת לגרמניה, ופרויקט הנעשה בשיתוף פעולה עם סין, במסגרתו משלחת בני נוער יצאה לביקור בסין

מסיבת רחוב קיץ 2015 בחולון-צלם אפי יוספי

2015; ופרויקט הנעשה בשיתוף פעולה עם סין, במסגרתו משלחת בני נוער יצאה לביקור במדינה באוגוסט האחרון. **תחום מניעה** - תחום המניעה הוא תחום הפועל בחולון בארבע השנים האחרונות ואחראי להפעלת פרויקט "עיר ללא אלימות" במחלקה, כחלק מהמטה העירוני למניעת אלימות, סמים ואלכוהול, הפועל בשיתוף הרשות למלחמה בסמים. כן פועל התחום עם היחידה לקידום נוער בסיכון (מתן מענה בשעות אחר הצהריים) והוא אחראי גם למסעק שסביב נושא

צעירים בפעולה), אשר השנה לראשונה מזה עשור הוציאה לשנת שירות גרעין סקרר בוגריה. תחום הנוער מפעיל גם את המיזמים העסקיים לנוער בסיכון, בהם מיזם "ברוש", מיזם גינון, מיזם "צבר" ומיזם שילוט. גם פרויקט "נוע"ס" מופעל על ידי תחום זה בכלל המסגרות.

תחום תנועות הנוער - בחולון פועלות כמה תנועות נוער: "הצופים", "הנוער העובד והלומד", "השומר הצעיר", "הנוער הלאומי", "מכבי צעיר" ו"בית"ר". כמו כן, בעיר פועל הסניף הגדול ביותר בארץ של תנועת הנוער לילדים בעלי צרכים מיוחדים - "כנפיים של קרמבו". סניף שני של התנועה מתוכנן להיפתח בהמשך. בפעילות תנועות הנוער משתתפים כ-3,500 ילדים ובני נוער סך-הכול. במסגרת תנועות הנוער פועלת קבוצת מנהיגות - מועצת סת"ן (מועצת תנועות הנוער), שבה נמצאים נציגים מכלל התנועות בעיר ומדובר בפעילות ייחודית לחולון. לצד כל זאת, סדור תנועות הנוער מבצע בימים אלה מיפוי לבדיקת כלל ארגוני הנוער הפועלים בעיר, לשם הרחבת מעגלי הפעילות ושיתופי הפעולה.

תחום מנהיגות וקשרי חוץ - תחום המנהיגות פועל מתוך מטרה לייצר מרחב עשייה לכל בני הנוער בחולון, הן בפיתוח אחריות אישית שלהם והן בהובלת שינוי ברמה העירונית. התחום פועל בשיתוף פעולה עם הנהגות התלמידים בבתי הספר, עם קבוצות המנהיגות ממרכזי הנוער ועם הנהגת הנוער העירונית. תחום קשרי החוץ לנוער הינו תחום שהחל להתהוות במחלקה בשנה האחרונה, באמצעות שני פרויקטים חדשים: פרויקט "שגרירים צעירים", בשיתוף פעולה עם המרכז הרב-תחומי, במסגרתו תצא משלחת לגרמניה באוקטובר

הלהקה הייצוגית "נוער חולון לייב" במסגרת פסטיבל כינלאומי בספרד. צילום עיריית חולון

הנוער בסיכון עם בתי הספר ועם היחידות הטיפוליות השונות. בכל שכונות חולון מועסקת רכזת מניעה שכונתית על ידי רשת קהילה ופנאי. הרכזת מקבלת הנחיה מקצועית מראש התחום ויחד נבנות תכניות המותאמות לצרכי השכונה הייחודיים ומתקיימות פעילויות סתאיות לבני הנוער כגון: "פספורט", מועדוני נוער בסיכון ועוד. מטרת התחום היא למקצע את עובדי הנוער במסגרות השונות, בכל הנוגע לעבודה עם בני נוער ברצף הסיכוי ובנושאים סיכונים כגון: אלימות, מיניות, סמים וכדומה. מטרתו העיקרית של תחום המניעה היא ליצור שיח משותף בין כלל נותני השירות לנוער בחולון - בחינוך הפורמלי, בחינוך הבלתי פורמלי ובחידות הטיפוליות השונות - וזאת על מנת לייצר עבודה מתואמת, שפה משותפת ומענה רחב ככל הניתן לבני הנוער המצויים בסיכון. עובדי התחום שמים דגש בעבודתם על זמינות ונגישות לבני הנוער, הם משדרים אמון בכוחותיהם של הנער והנערה בדרך ליצירת

קורס דיג"י לנוער במועדון השברולט. צילום עיריית חולון

שהינו תכנית הדגל העירונית לכלל שכבות ח' בבתי הספר בחולון, המתקיים בהצלחה בעיר מזה 18 שנה ובשנה האחרונה החל להתרחב גם לשכבת כיתות ז' ולשכבת כיתות ט'. מטרת התכנית היא לחזק את הקשר בין מערכת החינוך הפורמלית והבלתי פורמלית ברצף החינוך מבוקר ועד ערב ולייצר מגע עם כלל בני הנוער בעיר, גם עם אלה הנמנעים להגיע למרכז הנוער בעיר. תכנית "נוע"י"י הנה בסיס ליצירת תהליך רב-שנתי של הטמעת ההתנדבות תוך כדי הגברת המוטיבציה בקרב בני הנוער בעיר והמשכה בשכבות י"א-כ"ב בתכנית של משרד החינוך: "התפתחות אישית ומעורבות חברתית". עוד באחריות התחום: הכשרות וימי עיון לרכזי "התפתחות אישית ותעודת בגרות חברתית", הכשרת צוותי הדרכה לנוער, ארגון עירוני של "יום מעשים טובים", פיתוח יוזמות חברתיות של בני נוער כגון: "שולחננוער" - גרעין בני נוער המקדם התנדבות בני נוער, "חלום" (חניכים לומדים ומצליחים) - שיעורי עזר במתמטיקה ובאנגלית, פרויקט "חי"ד" ליצירת חברה רב-דורית ועוד. בזמן החגים היו עסוקים בני הנוער בהגשת עזרה למשפחות נזקקות ולבני הגיל השלישי, כאשר אספו מזון, באמצעות עמותות הסיוע השונות. האיסוף נעשה במרכז הנוער ובמרכזים הקהילתיים וגם בתוך בתי הספר. לשם דוגמה, פרויקט מרכזי אחד בו נוטלת המחלקה חלק באופן קבוע בימים שלפני ראש השנה, פסח ושבעות הוא פרויקט "כרובית", שמטרתו לבשל למען אנשים המרותקים לביתם מזון מבושל לימי החג הקרבים. הפרויקט פועל בתוך שבט "עומר" של תנועת "הצופים" בחולון, שרתם מתנדבים רבים לבישול מזון ולחלוקתו לזקוקים לו.

תחום מדיה ואירועים - תחום המדיה האלחוטית והרשתות החברתיות למיניהן תופס מקום מרכזי בחיי בני הנוער ומשמש כאמצעי קשר חשוב בנגישות אל בני הנוער כמעט ככל תחום אפשרי. בימים אלה משמש תחום האפליקציה ייחודית לבני הנוער בחולון. האפליקציה תעלה בקרוב לאוויר תחת השם "נוער חולון", שבה יוכלו בני הנוער להתעדכן בכל מה שקורה בעיר ועשו לעניין אותם, כגון: אירועים, סוקדי פעילות, הטבות, גלריות ועוד. נוסף לכך, דף הפייסבוק "נוער חולון" פעיל כל העת וממשיך לצבור עוד ועוד בני נוער החברים בדף ופעילים בו. מדי שנה בשנה מתקיימים עשרות אירועים לנוער בחולון, חלקם אירועים שכונתיים הסתקיימים במרכזים הקהילתיים וחלקם אירועים או מופעים עירוניים גדולים ללא תשלום (או בתשלום סמלי). לדוגמה, בקיץ האחרון התקיימה מסיבת רחוב ענקית ברחבה החיצונית של מועדון השכרולט, עם אלפי בני נוער, בהשתתפות האמנים לירן דנינו, איתי לוי, קפה שחור חזק, האולטראס ועוד. בקרוב יראה אור קטלוג אירועי החורף לנוער, שיפורסם במסדיות החברתיות ובמרכזים הקהילתיים ויזמין את בני הנוער להשתתף בשלל האירועים החמים שתוכננו עבורם במחשבה רבה. ■

שכרולט - מסיבת קיץ לנוער. צלם-שלומי מזרחי

חווית הצלחה עבורם, ורואים את המדריך כבוגר שמסמכות בחייהם של הנער והנערה.

מרכז ההדרכה העירוני לנוער - זוהי אחת הזרועות החשובות של מחלקת הנוער הפועלת לשימוש המדיניות המחלקתית והעירונית בתחום הנוער, בעזרת תרגומה לתהליכי עבודה ולתכניות עבודה. המרכז תומך בהתפתחות העבודה עם נוער בהיבט החברתי והערכי, הן ברמת התוכן והן ברמת מקצועיות העובדים דרך פיתוח ידע ודרך תמיכה בשיפור מיומנויות, ביצועים ותהליכים בקרב העובדים. המרכז מלווה בני נוער ומסייע להם לפתח יוזמות חברתיות חדשות. אחד מתחומי הפעילות של המרכז הוא פיתוח תוכן בתחום החינוך החברתי-ערכי עבור בתי הספר ומסגרות החינוך הבלתי פורמלי, בהתאם ליעדים שהוגדרו, לדוגמה: פרויקט "מעגלי שיח" - הכשרה להנחיית מפגש (על ידי התלמידים עצמם), בין בני נוער מבתי ספר בשכונות שונות של העיר. באחריות התחום גם מתן הכשרות ופיתוח מקצועי לעובדים עם נוער בתחום החינוך החברתי-ערכי, ליווי ותמיכה לצוותי החינוך החברתי בכלל המסגרות וכמובן, ליווי הרכזות החברתיות בחינוך הפורמלי והבלתי פורמלי.

תחום התנדבות וקהילה - תחום זה מהווה חלק עיקרי בתפיסה העירונית ארוכת הטווח הרואה בהתנדבות כלי לעיצוב דמות האדם. תפיסה זו רואה בכל תלמיד פוטנציאל להיות אזרח מעורב ופעיל חברתית, המוכן לתרום לשיפור איכות החיים בקהילה העירונית והארצית. התחום עוסק ברצפים חינוכיים מבוקר עד ערב ובין היתר, אחראי לבניית רצף נכון של התנדבות החל משכבת ז' ועד שכבת י"ב, כאשר בכל שכבה מושם דגש אחר הקשור לתחום ההתנדבות בהתאם לגיל הנוער. בין היתר, פועל במסגרת התחום פרויקט "נוע"י",

תחום התנדבות וקהילה - תחום זה מהווה חלק עיקרי בתפיסה העירונית ארוכת הטווח הרואה בהתנדבות כלי לעיצוב דמות האדם

תלמידי מיסרני ביום קהילה. צילום: עיריית חולון

תלמידי סומשין ביום מעשים טובים